

Til lovforslag nr. L 206. Betænkning afgivet af skatte- og afgiftsudvalget den 28. maj 1982

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af konsum-is

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til ministeren for skatter og afgifter, som denne har besvaret skriftligt.

Udvalget har modtaget skriftlig og/eller mundtlig henvendelse fra:

Butikshandelens Fællesråd,
Grosserer-Societetet,
Industrirådet og
Iskremindustriens Sammenslutning.

Herefter indstiller et *mindretal* (socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren for skatter og afgifter stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis, venstres og centrum-demokraternes medlemmer af udvalget) finder, at den »afgiftspakke«, hvori lovforslaget indgår, er udtryk for en forfejlet og opgivende økonomisk politik.

Hensigten er at styrke statsfinanserne, men afgifterne vil ikke få den provenuvirkning, regeringen forestiller sig. Der vil blive tale om et væsentligt lavere provenu, og dertil skal så medregnes de øgede udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse som følge af den stigende ledighed, der forårsages af afgiftsforhøjelserne.

Det er i den aktuelle økonomiske situation forkert at forhøje skatter og afgifter. Det vil forstærke de depressive tendenser i økonomien. I stedet bør der gennemføres offentlige besparelser, som giver plads for skattelettelser og styrker statsfinanserne.

En række af de foreslåede afgiftsforhøjelser vil også have andre skadelige virkninger

eller vil være umulige at administrere, og indeksregulering af afgifter vil virke inflationsfremmende og dermed direkte skadelig for bestræbelser på at forbedre den økonomiske balance. Samtidig betyder en sådan indeksregulering, at folketingets indflydelse på den økonomiske politik begrænses.

I regeringens opfindsomhed for at finde nye afgiftsobjekter er man kommet så langt ud på overdrevet, at det virker grotesk.

Et *tredje mindretal* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 2. behandling.

Et *fjerde mindretal* (fremskridtspartiets medlem af udvalget) fastslår, at det under de nuværende forhold er uden fornuft at forhøje isafgiften. Mindretallet indstiller derfor lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og henviser i øvrigt til den nærværende betænkning vedhæftede skrivelse af 24. maj 1982 fra Iskremindustriens Sammenslutning. Ydermere vil den stigende isafgift gøre det mere lukrativt at benytte mange maskiner, som restaurationer m.fl. nu kan bruge til at fremstille is-substitutter afgiftsfrit.

Et *femte mindretal* (kristeligt folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ændringsforslag

Af *ministeren for skatter og afgifter*, tiltrådt af et *flertal* (Bakholt (S), Camre (S), Erenbjerg (S), Egon Jensen (S), Karl Nielsen (S), Tastesen (S), Kalnæs (SF), Rahbæk Møller (SF), Glistrup (FP) og Aase Olesen

(RV)):

Til § 1

1) I indledningen ændres »nr. 000« til: »nr. 193« og »00. maj« til: »18. maj«.

Til § 2

Af et *mindretal* (Glistrup (FP)):

2) I *stk. 1* ændres ordet »juni« til: »oktober«.

Af *ministeren for skatter og afgifter*, tiltrådt af et *flertal* (Bakholt (S), Camre (S), Erenbjerg (S), Egon Jensen (S), Karl Nielsen (S), Tastesen (S), Kalnæs (SF), Rahbæk Møller (SF) og Aase Olesen (RV)):

3) I *stk. 1* ændres »1. juni« til: »15. juni«.

4) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 3.* De anmeldte virksomheders angivelse for juni 1982 skal omfatte dagene fra 1. juni til lovens ikrafttræden. Angivelsen for juli 1982 skal tillige indbefatte den resterende del af juni.«

Bemærkninger

Til nr. 2

Isafgiftsforhøjelse bør ikke iværksættes inden for en højsæsonsperiode. 20.000 udsalgssteder er i de seneste måneder blevet forsynet med prisskilte m.v. Da det er hensigtsmæssigt med et kvartalsskifte som ikrafttrædelse for de nye regler, foreslås ikrafttrædelsen 1. oktober 1982.

Hagen Hagensen (KF) Gammelgaard (KF) Anders Andersen (V) Anders Poulsen (V)

Glistrup (FP) Bollmann (CD) Emmert Andersen (CD) Arne Bjerregaard (KrF)

Bakholt (S) Camre (S) Erenbjerg (S) Egon Jensen (S) Karl Nielsen (S)

Tastesen (S) fmd. Aase Olesen (RV) Kalnæs (SF) Rahbæk Møller (SF) nfm.

Partiet VS havde ikke medlemmer i udvalget.

ISKREMINDUSTRIENS SAMMENSLUTNING

København, den 30. april 1982

NOTAT**vedrørende beskatning af konsumis**

Ministeren for skatter og afgifter fremsatte den 3. november 1981 lovforslag nr. L 79 til folketingsbeslutning, om forhøjelse af den nuværende konsumisafgift på 1,45 kr. pr. liter til 2,40 kr. pr. liter.

En forhøjelse af konsumisafgiften vil efter Iskremindustriens Sammenslutnings opfattelse medføre helt urimelige konkurrencevilkår for branchen, og vil på længere sigt uvægerligt give sig udslag i faldende produktion og yderligere virksomhedslukninger til følge.

På den baggrund har Iskremindustriens Sammenslutning ønsket, over for folketingets partier, at give en redegørelse for de særlige problemer som den nuværende konsumisafgift medfører for branchen, og som bliver yderligere forstærket, såfremt lovforslaget påtænkes genfremsat.

Konsumisafgiften, der oprindeligt blev indført i 1947, udgjorde på daværende tidspunkt 50 øre pr. liter, og blev indført med det formål at skaffe dækning for en del af udgiften til en særlig prisordning for landbrugsvarer, som blev gennemført i august 1946. Baggrunden for afgiftens indførelse var således en intern regulering mellem landbrugsvarer, men uanset at denne særlige prisordning på et senere tidspunkt blev afviklet, forblev iskremafgiften fastholdt, og i 1955 blev afgiften yderligere forhøjet med 50 øre, til 1 kr. pr. liter.

I 1962, blev afgiften forhøjet endnu en gang til 1,45 kr. pr. liter, idet de 45 øre på daværende tidspunkt blev pålagt i forbindelse med gennemførelsen af loven om almindelig omsætningsafgift, hvor der i stedet for oms på konsumis blev pålagt de 45 øre pr. liter i statsafgift.

Til trods for at den almindelige omsætningsafgift i 1967 blev afløst af en merværdiafgift, blev det oprindeligt indregnede provenu af omsætningsafgiften bevaret, således at konsumis i dag er pålagt såvel en afgift på 1,45 kr. pr. liter som den fulde merværdiafgift.

Ved afgiftens indførelse var konsumis forholdsvis enerådende på dessertmarkedet og salget var forholdsvis domineret af impulsprodukter, som pinde og styksager, men den gradvise omlægning af befolkningens kostvaner har medført, at konsumis i større og større grad indgår i den daglige husholdning på lige fod med en række andre mejeriprodukter og serveringsfærdige desserter.

Den nuværende iskremafgift er derfor i stigende grad blevet en belastning for afsætningen af iskrem her i landet, idet konsumis i modsætning til de produkter på dessertmarkedet, som konsumis skal konkurrere med, såvel er pålagt en afgift, men herudover også er belastet med den fulde merværdiafgift.

Ved indførelsen af tilskudsordningen til reduktion af forbrugerpriserne på mejeriprodukter blev konsumisen holdt uden for denne ordning, og i relation til andre mejeriprodukter er de skæve konkurrencevilkår derfor særlig iøjnefaldende.

Til trods for, at konsumis i sammensætningsmæssig henseende er næsten identisk med en række andre mejeriprodukter som f.eks. frugtyoghurt, og konsumisen og frugtyoghurten konkurrerer om det samme marked for serveringsfærdige desserter, viser nedenstående skema 1, hvilke urimelige konkurrencevilkår som er påført konsumisen.

SKEMA 1

	Husholdningsis kr.	Yoghurt med frugt kr.
Basispris pr. liter	7,00	5,50
Forbrugertilskud	0,00	0,96
	7,00	4,54
Afgift	1,45	0,00
	8,45	4,54
Moms	1,86	1,00
Engrospris pr. liter inkl. moms og afgift	10,31	5,54

Som det fremgår af omstående opstilling, er konsumisen pålagt en afgift på omkring 3,30 kr. pr. liter i forhold til yoghurtproduktet, som får et forbrugertilskud på 96 øre pr. liter. Det er klart, at så ulige konkurrencevilkår medfører, at konsumissalget taber terræn over for tilskudsberettigede mejeriprodukter, som yoghurt, milk-shake m.v., men ligeledes over for afgiftsfrie dessertprodukter

som flødecreme, fromager, portionsdesserter m.v.

Til illustration af hvad disse ulige konkurrencevilkår har medført for konsumissalget, skal det oplyses, at salget i volumen kun er steget 12 pct. inden for de sidste 10 år, hvori- mod salget af yoghurt er næsten seksdoblet, jfr. skema 2.

SKEMA 2

	Salg i mill. liter			
	1970		1980	
		indeks		indeks
Yoghurt	8,1	(100)	47,2	(582)
Konsumis	35,7	(100)	39,3	(112)

Da yoghurtprodukterne er introduceret på et senere tidspunkt end konsumisen, skal dette forhold ved en sammenligning dog tages med i betragtning.

Til illustration af, hvordan konsumissalget har udviklet sig i de seneste 10 år i Danmark, i forhold til vore nordiske nabolande, er der i vedlagte skema 3 en oversigt over udviklingen, og det skal i den forbindelse nævnes, at afgift på konsumis ikke kendes i andre vesteuropæiske lande.

Som det fremgår af oversigten, var salget af konsumis, beregnet som liter pr. capita, nogenlunde ens i Sverige og Danmark i 1971, hvori- mod Norge og Finland havde et salg der lå $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{3}$ liter under det danske forbrug.

10 år senere, i 1980, var salget i Sverige forøget med næsten 80 pct. og i Norge og Finland med henholdsvis 45 pct. og 54 pct.

Da Danmark i samme periode kun har øget sit salg med 12 pct., er forholdet i dag det, at Danmark har langt det laveste iskremforbrug i Norden.

Det er sammenslutningens opfattelse, at ethvert lands afgiftspolitik må sikre, at substituerende varer ikke påføres ulige konkurrencevilkår og derfor bør behandles ens. Inden for områder, hvor substituerende varer ikke findes, eller kun i et begrænset omfang, har det da også vist sig, at salget er mindre påvirkeligt af afgiftens størrelse. Hvis man ser på de egentlige giftskatter på de alkoholi- ske drikke som spiritus, vin og øl, fremgår det af tabel 4 og 5, at salget af spiritus og øl i de sidste 10 år er steget med 33 pct., til trods for, at afgiften pr. liter spiritus er steget 93 pct. og afgiften pr. liter øl er steget med 55 pct. i samme periode. Med hensyn til salget af vin er dette steget med 147 pct., en

stigning som i høj grad skyldes at afgiftstrykket på vin kun er steget med 15 pct. i samme periode.

TABEL 4

Salg i 1.000 l af forskellige afgiftsberigtigede produkter

	1970	1975	1978	1980	Stigning i pct. 1970-80
Spiritus.....	14.492	21.414	16.856	19.244	33
Vin.....	29.070	58.079	62.425	71.779	147
Øl.....	480.894	609.572	612.757	637.722	33
Chokolade- og sukkervarer (1.000 kg)	42.400	45.500	52.000	54.800	29
Konsumis	35.700	37.900	41.200	39.900	12

Kilde: Danmarks Statistik

TABEL 5

Afgift i gennemsnit pr. liter produkt i kr.

	1970	1975	1978	1980	Stigning i pct. 1970-80
Spiritus.....	38,6	50,9	80,9	74,4	93
Vin.....	7,4	6,2	8,8	8,5	15
Øl.....	2,0	2,7	3,1	3,1	55
Chokolade- og sukkervarer (pr. kg).....	6,0	6,0	6,0	6,0	0
Konsumis	1,45	1,45	1,45	1,45	0

Kilde: Danmarks Statistik

Med hensyn til impuls-købsprodukter som pinde og styksager, som i nogen grad konkurrerer med chokolade- og sukkervarer i kiosker og konfekturbutikker, skal der gøres opmærksom på, at den chokolade som anvendes i iskremproduktionen også er belagt med den særlige afgift der er gældende for chokolade- og sukkervarer, hvilket medfører, at det i flødeis alene er mælkeandelen som er pålagt den særlige konsumisafgift.

For chokolade- og sukkervarer samt konsumis, hvor afgiftstrykket for begge kategori-ers vedkommende har været uændret i de sidste 10 år, er forholdet imidlertid dette, at mængden af chokolade- og sukkervarer er steget med knap 30 pct. i forhold til de 12 pct. som er gældende for salget af konsumis.

Efter sammenslutningens opfattelse skyldes den langt lavere salgsstigning inden for iskrembranchen i høj grad det forhold, at substitution i højere grad gør sig gældende for konsumis end for chokolade- og sukkervarer.

Beskæftigelsesmæssige konsekvenser ved en afgiftsforhøjelse

Inden for konsumisbranchen er der ved produktion og distribution beskæftiget, omregnet til helårsansatte, ca. 1.200 mennesker. Herudover kan det skønnes, at der i detailhandelen er beskæftiget omkring 1.400 personer omregnet til helårsansatte i de ca. 20.000 udsalgssteder der forhandler konsumis.

Det kan derfor alt i alt skønnes, at ca. 2.600 mennesker er direkte afhængige af konsumisbranchen.

Da det samtidig er en meget løntung branche, hvor de indirekte og direkte lønomkostninger udgør op imod 40 pct. af detailpriserne, vil selv et mindre fald i literomsætningen af konsumis medføre store beskæftigelsesmæssige konsekvenser.

Som det fremgår af oversigten i skema 3, er salget af konsumis i Danmark kun steget 12 pct. i perioden 1971-80, og der har endda været et direkte fald i literomsætningen på 3 pct. fra 1978-80.

Da branchen er meget prisfølsom, specielt under hensyntagen til at konsumis påføres en stærk konkurrence fra substitueringer, men samtidig er et vareområde, som er meget udsat ved en faldende købekraft hos forbrugerne, vil selv små prisstigninger give sig udslag i stærkt faldende efterspørgsel.

Konsumisvirksomhederne har derfor haft vanskeligheder ved i de senere år at få fuld dækning for produktionsomkostningerne, idet markedet ikke har kunnet bære de fulde

omkostningsstigninger.

Ved det lovforslag om en forhøjelse af konsumisafgiften, der blev fremsat den 3. november 1981, blev der foreslået en forhøjelse af konsumisafgiften med 0,95 kr. pr. liter, hvilket med moms og detailhandelsavance, vil medføre en forhøjelse af detailpriserne på konsumis på omkring 10 pct. i gennemsnit. Såfremt der samtidig skal indregnes fuld omkostningsdækning for stigende produktionsomkostninger, vil det kunne forventes, at detailpriserne må hæves med henimod 20 pct. på et år.

Efter et forsigtigt skøn er man i branchen af den opfattelse, at en sådan prisstigning uvægerligt vil medføre et fald i literomsætningen på mellem 10 og 20 pct.

Da beskæftigelsen på længere sigt vil være direkte afhængig af literomsætningen, vil et fald i salget på 10 til 20 pct. medføre et tilsvarende fald i beskæftigelsen.

Provenugevinsten for staten vil med den foreslåede afgiftsforhøjelse derfor blive følgende:

Afgiftsberigtiget antal liter konsumis i 1981: 41 mill. liter à 1,45 kr.	60,00 mill. kr.
Den foreslåede afgiftsforhøjelse vil medføre en nedgang i salget på mellem 10 og 20 pct. Ved et forsigtigt skøn falder salget til 35 mill. liter à 2,40 kr.	
=	84,0 mill. kr.
Provenugevinst	24,0 mill. kr.
10 pct. nedgang i konsumissalget i liter vil medføre en tilsvarende nedgang i antal beskæftigede, svarende til 260 arbejdsløse = arbejdsløshedsunderstøttelse	24,0 mill. kr.
Samlet provenugevinst for staten ±	0 mill. kr.

Da mange små detailhandlere og kiosker i dag har en meget dårlig indtjening og mange forretninger lukker, kan det samtidig ikke udelukkes, at en 10 pct. nedgang i salget vil være medvirkende til at butiksdøden blandt disse handlende vil accelerere, når indtjeningen yderligere formindskes.

Konsekvenserne heraf er meget vanskelige at overskue.

De ovennævnte synspunkter er ved forskellige lejligheder blevet fremført over for

ministeriet for skatter og afgifter, og sammenlutningen har ligeledes flere gange anmodet om afgiftsfritagelse for konsumis, uden at det hidtil er lykkedes. Vi håber derfor, at denne orientering vil kunne medvirke til at der blandt folketingets partier bliver foreståelse for branchens problemer, således at det tidligere nævnte lovforslag om forhøjelse af konsumisafgiften ikke bliver gennemført, samt at den nuværende afgift på længere sigt bliver afskaffet.

SKEMA 3

Salgsudviklingen for konsumis i de nordiske lande

	1971			1975			1978			1980		
	Mill. liter	Liter pr. indbygger	1971 = 100 index liter	Mill. liter	Liter pr. indbygger	Index liter	Mill. liter	Liter pr. indbygger	Index liter	Mill. liter	Liter pr. indbygger	Index liter
Danmark	35,6	7,2	100	37,9	7,5	106	41,2	8,1	116	39,9	7,8	112
Sverige	59,8	7,3	100	76,5	9,3	128	93,3	11,3	156	106,8	12,8	179
Norge	26,4	6,7	100	35,7	8,9	135	36,7	9,1	139	38,4	9,4	145
Finland.....	29,5	6,3	100	39,5	8,4	134	37,5	7,9	127	45,3	9,5	154